

Handläggare: Cecilia Oscarsson
Telefon: 08-508 09 270

Till
Norrmalms stadsdelsnämnd

Förslag till nytt idrottspolitiskt program för Stockholms stad – remiss

Förvaltningens förslag till beslut

Remissen besvaras med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Christina Rapp Lundahl
stadsdelsdirektör

Stefan Larsson Lindmark
avdelningschef

Sammanfattning

Idrottsförvaltningen har begärt yttrande från bl.a. Norrmalms stadsdelsnämnd med anledning av förslag till nytt idrottspolitiskt program för Stockholms stad. Målet med programmet är att stimulera fler stockholmare att bli fysiskt aktiva.

Stadsdelsförvaltningen är positiv till det föreslagna programmet. Fokusområdena är relevanta och de föreslagna prioriterade grupperna är väl underbyggda genom aktuell forskning.

Bakgrund

Idrottsförvaltningen har begärt yttrande från bl.a. Norrmalms stadsdelsnämnd med anledning av förslag till nytt idrottspolitiskt program för Stockholms stad.

Synpunkter ska vara idrottsförvaltningen tillhanda senast 31 augusti 2012. Efter remissbearbetningen på idrottsförvaltningen ska ärendet behandlas på idrottsnämndens sammanträde den 20 november. Därefter sker beredning på idrotts- och stadsbyggnadsroteln för senare beslut om nytt idrottspolitiskt program i kommunfullmäktige under våren 2013.

Ärendet

Sammanfattning av remissen

Det nya idrottspolitiska programmet beskriver en tydlig inriktning att få fler stockholmare att bli fysiska aktiva. Det som inledningen i programmet lyfter fram är att folkhälsoarbetet innefattar en rad områden men koncentreras i detta program på fysisk aktivitet.

I programmet har sex områden definierats för att stadens ska kunna nå målet med att få fler fysiskt aktiva: jämställdhet och mångfald, tillgänglighet, föreningsliv, övrig organiserad idrott/motion och spontanidrott, anläggningar för fysisk aktivitet samt idrotten som upplevelse och inspiration. Till varje område finns strategier och ansvar kopplat. Ett antal indikatorer är utvalda för att det ska vara möjligt att följa upp om staden når målet.

Vision 2030 – Fler stockholmare ska vara fysiskt aktiva

Stockholms stads mål med det idrottspolitiska programmet är att stimulera fler stockholmare till att bli fysiskt aktiva. Enligt vision 2030 är Stockholm en stad i världsklass när det gäller idrott och motion år 2030.

Stockholm är en motions- och idrottsstad

Stockholm präglas av naturskön och naturnära miljöer vilket är en anledning till att många motionslopp genomförs i staden och det finns uppmuntrande och tillgängliga träningsmiljöer för löpare och joggare. Stockholms närhet till naturen gör det enkelt för invånare och besökare att utöva naturnära fysiska aktivitet som segling, paddling, klättring och friluftsliv.

Stockholm har ett rikt föreningsliv med en rik bredd. Det erbjuds även idrott som upplevelse inom en mängd idrotter och grenar på flera arenor för större och mindre evenemang. Många besöker Stockholm i samband med ett internationell

eller annat större idrottsevenemang och många ser också Stockholm som ett turistmål, där genomförandet av idrott och motion är ett mål i sig.

Fysisk aktivitet och folkhälsa

Det idrottspolitiska programmet lyfter fram forskningen som visar att fysisk aktivitet motverkar, lindrar och i vissa fall till och med botar en rad sjukdomar.

Forskningen finner en särskild anledning att barn och ungdomar är fysiskt aktiva då kroppen fortfarande växer och utvecklas. Vidare visar forskningen på att inlärningsförmågan ökar och att skolprestationerna förbättras när barn och ungdomar är fysiskt aktiva. Hos de ungdomar som är fysisk aktiva är bruket av tobak mindre utbrett och de fysiskt aktiva skattar sin hälsa och livskvalitet bättre än de fysiskt inaktiva ungdomarna.

Programmet belyser att för de äldre människorna är motion och rörelse inte bara en källa till fysisk och mental hälsa utan även nödvändig för att behålla självständigheten i vardagslivet.

Fysisk aktivitet på recept (FaR) började skrivas ut i början av 2000-talet och ökar preventions- och behandlingsmetod. Stockholms stad har det senaste decenniet genom idrottsnämnden arbetat aktivt för att öka kapaciteten och kunskapen att ta emot patienter med FaR.

Prioriterade grupper

Stockholms stad ska enligt programmet arbeta för att alla invånare i Stockholm ska vara och förbli fysiskt aktiva. För att lägga grunden för en fysiskt aktiv livsstil inriktar sig programmet särskilt på:

- Ungdomar 13-20 år, särskilt flickor
- Flickor 7-20 år med utländsk bakgrund
- Personer med funktionsnedsättning
- Barn och ungdomar 7-20 år med lägre socioekonomisk bakgrund än genomsnittet.

Stadens nämnder och bolag

Det idrottspolitiska programmet är ett styrdokument för alla Stockholms stads nämnder och bolag. Alla stadens nämnder och bolag har en funktion i folkhälsoarbetet och särskilt idrotts-, utbildnings- och stadsdelsnämnderna samt fastighets-, stadsbyggnads- och exploateringskontoret. Därutöver finns andra aktörer i staden, framför allt föreningslivet och privata friskvårdsaktörer, som på

olika sätt bidrar till att stärka folkhälsan genom ökad fysisk aktivitet bland invånarna i Stockholm.

Fysisk aktivitet – nuläge och tendenser

Enligt studier visar resultatet på att många barn och ungdomar rör på sig för lite eller är fysiskt inaktiva. Grupper som studierna visar är mer fysiskt inaktiva än andra är:

- Flickor
- Flickor med utländsk bakgrund
- Barn som kommer från hem med sämre ekonomisk standard

Hälften av alla barn och ungdomar i Stockholm är med i en idrottsförening. Många idrottar även utanför idrottsrörelsen både i kommunal och privat regi. Trots detta är nära 40 procent av ungdomarna i högstadiet och gymnasiet fysiskt inaktiva (enligt idrottsförvaltningens kriterium om att de inte har motionerat eller idrottat minst två gången i veckan innan mättillfället). De senaste decennierna har barn börjat idrotta allt tidigare och som konsekvens så uppnår den del unga tidigt en mättnad av att utöva föreningsdriven idrott.

När de inaktiva pojkarna och flickorna har tillfrågats i studierna om vad som är viktigt när de idrottar/motionerar svarar de samstämmigt: att ha kul, att må bra och att ha bra ledare.

Fokusområden

I programmet har Stockholms stad har definierat sex fokusområden för att strategiskt kunna arbeta för att nå målen. Områdena är följande:

- jämställdhet och mångfald
- tillgänglighet
- föreningsliv
- övrig organiserad idrott/motion och spontanidrott
- samverkan, anläggningar och ytor
- idrott som upplevelse

Inom varje fokusområde finns en beskrivning av strategier, indikatorer och ansvarsområden vilka är inriktade på fysisk aktivitet och hälsa.

Jämställdhet och mångfald

Enligt programmet ska alla stockholmare erbjudas en likvärdig möjlighet att kunna vara fysiskt aktiva oavsett kön, ålder, funktionsnedsättning, etnisk bakgrund och socioekonomiska förhållanden.

För att nå upp till fokusområdets mål ska idrottsnämnden verka för investeringar i idrottsanläggningar, bidragsgivning till föreningslivet samt tidsfördelning av tränings- och matchtider. Idrottsnämnden ska vara rådgivande för bl.a. stadsdelsnämnderna när det gäller investeringar inom området idrott och motion. Minst hälften av Stockholms stads investeringar inom idrott och motion ska gynna flickor/kvinnor utifrån preferenser som faktiskt utövande. Alla nämnder ska särskilt verka för att få fler flickor i allmänhet och flickor med utländsk bakgrund i synnerhet mer fysiskt aktiva.

Indikatorerna som är styrda till området innebar att mäta investeringsbudgeten mellan män och kvinnor, fysiskt aktiva pojkar, fysiskt aktiva flickor samt fysiskt aktiva flickor med utländskbakgrund.

Stadsdelsnämndernas ansvar kommer enligt programmet och som alla nämnder vara att särskilt stimulera fram ett ökat idrottande/motionerande bland flickor.

Tillgänglig idrott och motion

Tillgänglighet innebär i programmet närhet till idrott och motion men också att anlagda ytor och platser ska vara lättåtkomliga för alla. Stadens anlagda ytor för fysisk aktivitet ska vara tillgänglighetsanpassade för personer med funktionsnedsättning. Alla stadens verksamheter som bedrivs av eller på uppdrag av staden ska vara välkomnande för alla Stockholmar och det ska finnas en god kunskap om olika funktionsnedsättningar hos personalen. I verksamheter för personer med funktionsnedsättning ska könskillnader tas hänsyn till i enlighet med prioriteringarna för programmet. Det handlar även om möjlighet att ta sig till platser med kommunala färdmedel, cykel, färdtjänst eller om det finns parkering avsatt för personer med funktionsnedsättning.

För att uppnå fokusområdets mål ska stadsdelsnämnderna och idrottsnämnden verka för att berika utbudet av aktiviteter för personer med funktionsnedsättning. Staden ska även arbeta för att underlätta för dem att medverka i det befintliga utbudet.

Fritidsnätverket *Fritid för alla* ska stärkas och de berörda nämnderna ska aktivt arbeta för att delta. Stadsdelsnämnderna ska även enligt programmet vara ansvariga för att erbjuda fritidsverksamhet för barn och ungdomar med funktionsnedsättning en regelbunden fysiskt aktiv fritid.

Föreningslivet stärker folkhälsan

Föreningslivet lyfter programmet fram som en stor och betydande roll i folkhälsoarbetet. Det är idag denna enskilda verksamhet där flest barn och ungdomar är fysiskt aktiva. Det är inte bara idrottsföreningar som bidrar i folkhälsoarbetet utan även föreningar som ägnar sig åt exempelvis friluftsliv och djurhållning.

Att vara aktiv i en förening leder utöver själva idrottandet till flera positiva delar så som social samvaro, fostran, kunskap gemenskap inom bostadsområden och stadsdelar. Det är tusental ledare som dagligen lägger ner mycket tid och kraft på att leda barn och ungdomar. Det som programmet lyfter fram är att det finns grupper som delvis står utanför föreningslivet. Flickor är i mindre utsträckning aktiva i föreningar än pojkar, särskilt flickor med utländsk bakgrund. Barn och ungdomar med sämre ekonomiska resurser deltar inte lika mycket som de med bättre ekonomiska förutsättningar och barn och ungdomar med funktionsnedsättning är mindre delaktiga än övriga barn och ungdomar. En problematik som också lyfts fram är att föreningslivet har svårt att få personer att engagera sig i föreningen genom att vara ledare eller sköta andra sysslor.

Alla berörda nämnder och bolag ska arbeta för att skapa goda förutsättningar för stadens föreningsliv att bedriva verksamhet och få fler fysiskt aktiva.

Det ska enligt programmet finnas olika ansvarsområden för nämnderna. Idrottsnämnden ska ge praktiskt och ekonomiskt stöd till föreningar som bedriver eller vill starta verksamheter som har fysiska aktiviteter. Gruppen det gäller är barn och ungdomar 7-20 år och personer med funktionsnedsättning. Omfattningen av stödet ska vara av den omfattningen att brist på resurser för individen inte utgör ett hinder för deltagandet. Särskilt stöd ska ges till föreningar som bedriver verksamhet för äldre ungdomar, 13-20 år, flickor och personer med funktionsnedsättning.

Utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska ge föreningar möjlighet att visa upp sig genom bland annat prova på-tillfällen på exempelvis skolan, fritids och fritidsgården. Staden ska även uppmuntra föreningar att arrangera aktiviteter i drive-in form.

Varje stadsdelsförvaltning ska ha en funktion dit föreningar i stadsdelsområdet kan vända sig med lokala frågor. Funktionen ska svara på frågor och om de inte kan besvaras lotsa vidare till rätt instans. Det gäller både föreningar men även invånare som söker information om lämplig förening utifrån deras intresse.

Idrottsnämnden ska arbeta för att underlätta för föreningar att rekrytera och behålla ledare genom att ge extra stöd till de föreningar som väljer att utbilda sina ledare.

Övriga organiserad idrott/motion och spontanidrott

För att locka fler invånare till fysisk aktivitet visar programmet på att det krävs ett mångfacetterat utbud av idrotts- och motionsmöjligheter i staden. De yngre barnen deltar i stor utsträckning i föreningslivet men när ungdomarna går i högstadiet och gymnasiet krävs det till skott till det traditionella föreningslivet för att locka fler till fysisk aktivitet, och det gäller även för de vuxna invånarna i staden.

Stadsdelsnämndernas fritidsverksamheter, fritidsgårdar och parklekar ska regelbundet själva eller i samverkan med föreningslivet och/eller idrottsnämnden arrangerar regelbundna idrotts/motionsmöjligheter för barn, ungdomar och personer med funktionsnedsättning. Barnen på förskolorna ska få möjlighet till en fysiskt aktiv skoldag.

Många människor önskar motionerna på egen hand och när det passar dem själva så kallat spontan idrottande vilket kräver ytor och öppettider för att möta efterfrågan.

Stockholms stads prioriterade grupper ska erbjudas subventionerade priser i stadens egna verksamheter. För övriga grupper ska dock inte kostnaden att idrotta/motionera utgöra ett hinder för deltagandet.

Samverkan för att fler ska bli fysiskt aktiva

I Stockholm finns många aktörer, kommunala, privata och föreningar, som arbetar för att invånarna i staden ska leva ett hälsosamt liv. Det är av stor vikt att alla intressenter drar åt samma håll för att få fler fysiskt aktiva. För att nå ut brett med budskapet krävs också en bred samverkan mellan aktörerna på både lokal och övergripande nivå. Stockholmsregionen är stor och Stockholms stad ska vara initiativtagare till samverkan över kommungränserna i länet.

Stadsdelsnämnderna ska enligt programmet ansvara för att det finns ett lokalt nätverk där stadsdelsförvaltning, skola, föreningsliv och eventuellt privata aktörer finns representerade.

Vi planering av nya områden och stadsdelar är det av stor vikt att idrottsförvaltningen, fastighets-, stadsbyggnads- och exploateringskontoret

tillsammans arbetar för att tillräckligt med idrottsmark- och motionsanläggningar uppförs.

Anläggningar och ytor för fysisk aktivitet

Stockholms befolkning växer kontinuerligt och en förtätning och utbyggnad av staden skapar konkurrens om mark för idrott, motion och rekreation. Planläggning av sådan mark står inskrivet i stadens översiktsplan och är en nödvändig förutsättning för stockholmarnas framtida idrottsliv och folkhälsa.

Staden ska verka för att det finns en bredd i anläggningsutbudet så att alla intressen tas tillvara. Stadens anläggningar ska vara optimalt nyttjade och det är en självklarhet att män och kvinnor har samma tillträdesmöjligheter. De ska även vara tillgängliga för alla invånare under de tider då efterfrågan finns.

Barn och ungdomar mellan 7-20 år ska prioriteras vid tidstilldelning i stadens idrottsanläggningar på attraktiv kvällstid. Idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna ska verka för att friluftsområden, motionsspår, parker och liknande områden håller en god estetisk och funktionell nivå för att stimulera till utevistelse och fysisk aktivitet.

Idrotten som upplevelsen och inspiration

Idrott är idag en viktig del av kultur- och evenemangsutbudet. Idrott har en stark ställning inom underhållningsindustrin och i media och möjligheten till publika idrottsevenemang kan också vare en inspirationskälla och ett sätt att locka nya utövare till olika idrotts- och motionsformer. Idrottsnämnden, stadsdelsnämnderna och övriga berörda nämnder ska verka för att stötta evenemang som bidrar till ökad fysisk aktivitet, särskilt evenemang med motsvarande ändamål som vänder sig till barn och ungdomar. Det är av stor vikt att alla besökare på idrottsevenemang känner sig trygga och att det råder positiv läktarkultur på stadens arenor. Idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna ska verka för att ungdomarna känner sig trygga när de besöker evenemang.

Eventuella satsningar på elitverksamhet ska ske med samtida fokus på breddidrotten och Stockholms stad ska arbeta för att motverka elittänkande i för tidiga åldrar.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av förskole- och fritidsavdelningen i samråd med äldreomsorgs-, socialtjänst- och park- och miljöavdelningen. Ärendet behandlas på Norrmalms råd för funktionshinderfrågor den 20 augusti.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Stadsdelsförvaltningen är positiv till det föreslagna programmet och målet att få fler stockholmare fysiskt aktiva. Den bredd som fokusområdena innefattar och hur de är definierade ser förvaltningen som mycket relevant och bygger på det konstaterande av rådande nuläge och trender. Likaså är de beslut till prioriterade grupperna väl styrkta med fakta, forskning och resultat från undersökningar.

Förvaltningen är positiv för utgångspunkten att idrott och motion är för alla och att alla kan ta sig och vara aktiva. Detta innebär att alla invånare även individer med funktionshinder bereds en möjlighet att kunna ta sig till idrott och motion för att delta vilket inkluderar alla.

För att säkerställa att barn och ungdomar mellan 7-20 år prioriteras vid tilldelningen av de attraktiva tiderna i stadens idrottsanläggningar anser förvaltningen att en uppföljning bör genomföras av tilldelade tider. Förvaltningen vill även att en mångfald av föreningar får tillträde till de attraktiva tiderna i idrottsanläggningarna. Detta är med hänsyn till att få en bredd av aktiviteter för att locka fler till fysisk aktivitet.

Förvaltningen stödjer det som lyfts fram i det idrottspolitiska programmet rörande att stödja ungdomars initiativförmåga till att starta verksamheter och aktiviteter. Ungdomar på Norrmalm samlas idag kring flera spontanidrotter som skulle kunna vara antingen i en föreningsform eller i kortsiktiga projekt. Det är viktigt att det finns utrymme för spontana idrottsaktiviteter för ungdomar. Idag samlas många skateboardåkare vid Observatorielundes damm och spontana bollsporter sker bl a på Vasaparkens och Matteusskolans bollplan.

För att möta och säkra att alla barn och ungdomar är aktiva är det av vikt att möta dem på deras arenor rörande idrott och motion. Det är deras synpunkter och åsikter som bör ligga till grund för en fortsatt utveckling av arbetet med att alla barn och ungdomar ska vara aktiva. Därför är det viktigt att utforma olika former av dialog i alla stadsdelar.

Programmet påpekar att det finns en svårighet och att det blir ett medlemstapp för de olika föreningarna när ungdomarna börjar på högstadiet och då framförallt gymnasiet. Förvaltningen ser positivt på att staden ska uppmuntra föreningar att arrangera aktiviteter på kvällstid eller på helger för alla ungdomar, det vill säga övrig organiserad idrott/motion eller så kallade drive-in-verksamheter. En utveckling av detta är dock att alla åldrar ska få möjlighet till pröva-på aktiviteter för att öka upp antalet utövare av idrott och motion men även behålla de aktiva efter ungdomsåren.

Föräldrar har en stor påverkan om barnen är aktiva antingen i någon idrott eller motionerar. I flertalet föreningar är det föräldrar som är ledare inom aktiviteterna och verksamheten. Föräldrar behöver stöttning i deras roll i föreningslivet och förstå vikten av att vara ett föredöme för barnen och ungdomarna. Strategin som finns med i programmet att utbilda föräldrarna i ledarskap inom föreningslivet är förvaltningen positiv till.

Behovet av anläggningar för idrott och motion är stort på Norrmalm och det råder särskild brist på bollplaner och idrottshallar vilket leder till ett hårt tryck på de redan befintliga ytorna och anläggningarna. Norrmalm är det stadsdelsområde i Stockholm som har minst friyta räknat per invånare och alla ytor måste användas på ett effektiv men varsamt vis. Parkmiljö och parklekarna blir extra viktiga i ett tätbebyggt område som Norrmalm. Ett gott exempel på Norrmalm är Vasaparken där spontanidrotten har integrerats i parkmiljö. Många av de förskolor som finns och etableras i stadsdelen har små gårdar och är hänvisade till parker och spontanidrottsytor för sin uteverksamhet. Det är därför mycket angeläget att en idrottspark och ytor för spontanidrott planläggs i detaljplan 2 för Hagastaden. Förvaltningen vill också understryka vikten av att idrottsförvaltningen i ett tidigt skede ingår i den förvaltningsövergripande planeringen av nya bostadsområden.

Förvaltningen är positiva till så kallade pocket-parker som är mångfacetterade där medborgarna kan utöva många olika idrotter och motion inom samma yta. Det leder till att ytor kan användas effektivt och att ytor frigörs för spontanidrott. Även mobila parker behöver ses över för att kunna möta upp behovet av parkyta vid exempelvis stadsutvecklingsprojekt.

De äldre invånarna finns med i programmet och deras hälsoperspektiv lyfts fram som viktigt. Förvaltningen vill lyfta fram att deras verksamheter och aktiviteter även behöver utvecklas vidare.

Indikatorerna i programmet är av olika karaktär och över lag föreslår förvaltningen att dessa ses över för att vara relevanta i sammanhanget. Förvaltningen är positiv till att mätningar genomförs av investeringarna ur ett könsmässigt perspektiv och vilken effekt satsningarna får. En komplettering inom fokusområdet jämställdhet och mångfald behöver dock till med att även innefatta ålder i mätningen av fördelningen av investeringsbudget då det i programmet endast finns män och kvinnor som mättal. Även en indikator för att mäta alla fysiskt aktiva med utländsk bakgrund vore önskvärt. En mätning med ålder samt utländska bakgrund skulle vara värdefullt för att kunna följa upp trender och mönster utifrån de angivna studierna i programmet.

Förvaltningen ställer sig positiv till att varje stadsdelsförvaltning ska ha en funktion dit föreningar i stadsdelsområdet kan vända sig med lokala frågor. Medborgarna ska även kunna vända sig till stadsdelsförvaltning för att få information om var de kan vända sig om lämplig förening utifrån deras intresse. Stadsdelsförvaltningen ska inneha en nätverksfunktion för lokala idrottsföreningar. Detta kräver samverkan med idrottsförvaltningen då lokala idrottsföreningar kan vara aktiva i flera stadsdelar alternativt i hela staden.

Slutligen vill förvaltningen föra fram att det är av vikt att stadsdelsförvaltningen får vara med i planeringen av nya områden, ombyggnationer och upprustandet av gamla områden. Då har alla berörda parter möjlighet att framföra önskemål och alla perspektiv tas tillvara.

Bilagor

Förslag till nytt idrottspolitiskt program för Stockholms stad - remiss